

Szép szó

Dermesztő szórakozás

Népszava | 2016. máj 21. 07:21

Brutális gyermekgyilkosságok, kínvallatás, felfokozott, pusztító indulatok, szadista hajlamok, totális, elaljasult diktatúra, drasztikus szavak, melyekre az előadás plakátja előre figyelmezteti is a nézőket, mindez megtalálható A párnaember előadásában, a Radnóti Színházban. Keményebb, provokatívabb a produkció, mint ahogy ezen a helyen általában hozzászoktunk. Nyilván van, aki gyomorforgatónak is tartja, mellőlünk például meg is lógnak a szünetben. De a többség feszülten figyel, szörnyülködik, ugyanakkor nevet is, és a végén meglehetősen lelkesen tapsol. Szikszai Rémusz rendezése hat pro és kontra, hidegen valószínűleg senkit nem hagy. A hagyományörzés mellett - hiszen a Radnótiban tíz évig ment abszolút sikerrel a szerzőtől A kripli, Gothár Péter kiváló rendezésében - az új vezetéssel érkező új idők új dalait is jelzi. Egy belemenősebb játékstílust, ami a nézőtől is többet vár, mint például a kedves, kulturáltan előadott polgári vígjátékok.

Martin McDonagh fenemód sikeres szerző világszerte. A Leenane szépe az első darabja, amit mindössze nyolc nap alatt írt, az 1996-os ősbemutatója után egy évvel már Londonban is hódított, ahol ekkorra, ritkaságszámba menően, négy darabja is futott. Nálunk a Vígszínház mutatta be, majd Kaposvár következett, hogy aztán a Madách Kamarában Pizskavas címmel adják hosszasan, Guelmino Sándor rendezésében, Béres Ilona és Bíró Kriszta dermesztő játékával. Illetve ez a dermesztő szó csak többé-kevésbé állja meg a helyét, mert McDonagh kiugró sikerének az a titka, hogy a darabjai - bármennyire is torokszorító dolgokról szólnak - nem ütik ki a nézőt, nem teszik taccsra, nem okoznak gyomorgörccsöt, hiszen alapvetően szórakoztatóak. Horrorba, könnyed groteszkbe hajlanak, kicsit bulvárosak, nem mennek egészen mélyre, de azért a felszínnél lejjebb járnak.

Jó szerepekkel vannak teli, színészi virtuozitást igényelnek, fölöttébb hatásosak. Ilyen a Vaknyugat is, amit szintén Gothár az Átriumban vitt sikerre, Alföldi Róbert egyik legjobb alakításával. Egerben pedig egykor Dömötör András A párnaember rendezése találta telibe ezt a több szempontból is borotvaélen táncoló stílust. Könnyen át lehet ugyanis csúszni ízléstelenségbe, ocsmányságok gyomorszorító ábrázolásába, vacak hatásvadászatba, olcsó kabaré poénok sorjáztatásába, öntetszelgő drámázásba és ripacskodásba egyaránt. Önmérséklet és mégis felszabadult játék szükséges a darab előadásához, a poklok, ha nem is legmélyében, de legalább a felső bugyraiban való megmártózás és ugyanakkor némi könnyedség, elementáris komédiázó kedv. Mi tagadás, kicsit furcsa, sajátos elegy. Merít bizonyos horror filmekből, felhasználja azt a tulajdonságunkat, hogy szeretünk borzongani, miközben szeretjük magunkból kinevetni a félelmeinket.

Pál András alakítja Katuriant, az író, aki szadista gyerekgyilkosságokkal teli rémmeséket ír. És mivel a környéken feltűnően sok gyerekgyilkosság történik meglepően hasonló módon, mint amiket a novelláiban leírt, gyanúsítottként beviszik a rendőrségre. Varga Járó Ilona olyan sűrű, rideg, kietlen teret tervezett, hogy ránézésre sem lehet sok kételyünk afelől, ha egyszer ide valaki bekerül, kevés eséllyel szabadul. Csak az ablakok színesek, ugyanakkor átláthatatlanok, jelezve, hogy rajtuk kívül tán

van élhető élet. Pál nagydarab, erős, mégis félszeg, mind zavarodottabb embert játszik, aki a nekiszegezett otromba kérdések, a fizikai erőszakkal és a teljes megsemmisítéssel való fenyegetés hatására mind zavarodottabbá és megtörtébbé válik. Kiderül, hogy elegyedik benne a gyilkos agresszió a költészet emelkedett szépségével.

Alaposan megdolgozzák, totálisan kikészítik, miközben kihozzák belőle legbelsőbb énjét, majd elpusztítják. Gyakran nem tudható, mi a valóság, mi a képzelet torz-szüleménye. Azon kívül, hogy a két rendőr gátlástalan, minden épeszű törvényt áthágó módszere egyértelműen önkényuralmi rendszerre vall, egyikük még ki is mondja, hogy totális diktatúrában járunk. A hazugság rendszerében, aminek bizonyos tekintetben leképezései lehetnek a rémnovellák. Köles Ferenc a kihallgatást vezető, önimádó, felfuvalkodott, elállatiasodott, de magát kiemelkedő intellektusnak képzelő zsaru. Schneider Zoltán az olykor elérékenyülő, de aztán igencsak bedurvuló, kisebbségi komplexusokkal terhes beosztottja. Rusznák András Katurian némiképp értelmi fogyatékos, de időnként tisztán látó testvére. Bach Zsófia egy kislány, akinek nem lesz jó vége. Pallai Mara és Ács Norbert nyárspolgári, beszűkült látókörű anya és apa, groteszk módon elbábosítva, mintha vásári bábfigurák lennének. És ők mozgatnak egy olyan bábút, mely tán az összes gyereket megtettesíti. Mindenki kiváló. Erőtlenül hat a remek összjáték. Nem állítom, hogy kiüt, hogy hazaérve is ezen gyötrődöm, de tartalmasan és nívósan szórakoztat.

Bóta Gábor